

سراسرن

«اقتصاد هم نیازمند امنیت است، بنای اقتصادی کشور هم بایستی بر یک بنیاد امنیت نهاده بشود»
مقام معظم رهبری

مقام معظم رهبری، امنیت را از جمله رکن‌های کلیدی پیشرفت کشور مورد تأکید قرار داده‌اند. در این میان امنیت اقتصادی یکی از اصلی‌ترین ارکان امنیت ملی است، به طوری که می‌توان گفت، بدون برقراری امنیت اقتصادی در کشور، نمی‌توان از امنیت ملی سخنی به میان آورد. این رکن از امنیت ملی علاوه بر متغیرهای اقتصادی، تحت تأثیر متغیرهای دیگری، از جمله متغیرهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... است که بدون لحاظ آنها نمی‌توان این رکن را مورد بررسی قرار داد، زیرا تنش در هر کدام از این متغیرها، امنیت اقتصادی و به تبع آن، امنیت ملی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از این رو، رصد و پایش عوامل اثرگذار بر آن از الزامات و اولویت‌های پژوهش در حوزه اقتصاد و امنیت به شمار می‌رود. مرکز پژوهشی امنیت اقتصادی تدبیر با توجه به رسالت خود مبنی بر ارائه گزارش‌های کارشناسی در حوزه مطالعات امنیت اقتصادی، ماهنامه حاضر را به چاپ رسانده است. با توجه به اهمیت امنیت اقتصادی، در این شماره از ماهنامه در سه بخش راهبرد، هشدار و تحلیل موارد زیر بررسی می‌شود:

الف- راهبردها

اقدام اساسی از جمله ضروریات غذایی برای مردم هر کشوری به شمار می‌آید. تأمین این اقلام همواره یکی از وظایف اصلی دولت‌ها بوده و هرگونه اختلال در تأمین و دسترسی به این اقلام می‌تواند مشکلات عدیده‌ای به دنبال داشته باشد. در نتیجه تحریم‌ها، تولید اقلام اساسی تحت تأثیر قرار گرفته و نیاز به به‌کارگیری راهبردهایی در راستای تولید این اقلام در شرایط تحریم است. در مقاله اول به این موضوع پرداخته شده است.

تدوین بودجه در هر سال از جمله اقدامات اصلی و مهم دولت برای سال آتی به شمار می‌آید. نحوه تدوین بودجه سالانه همواره تحت تأثیر فشارهای سیاسی و لابی‌گری بوده و این امر منجر به انحراف در تدوین بودجه از نگاه ملی به نگاه منطقه‌ای شده است. با توجه به اهمیت تدوین بودجه در نگاه ملی، در مقاله دوم، به راهبردهای تدوین در این نگاه در مقایسه با نگاه منطقه‌ای، پرداخته شده است.

ب- هشدارها

بررسی فضای بین‌المللی گویا آنست که کشف ذخایر جدید گازی در دریای مدیترانه مورد توجه برخی کشورها قرار گرفته و در نتیجه آن موفقیت‌هایی نیز حاصل شده است. دستیابی به منابع گازی در این منطقه، می‌تواند تهدید جدی برای جایگاه ایران به لحاظ تولیدکننده گاز در منطقه بوده و دستیابی به بازار بالقوه گاز را برای کشورمان غیرممکن

نماید. با توجه به اهمیت این موضوع به عنوان تهدید جدی برای امنیت اقتصادی کشور، در مقاله اول این بخش به این موضوع پرداخته شده است.

صنایع فولادی از جمله صنایع مادر برای رشد و توسعه بیشتر صنایع کشور به شمار می‌آیند. هر چند توسعه این صنایع همواره مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور بوده است، اما یکی از مشکلات جدی در خصوص صنایع فولادی، ضعف در ساختار و پراکندگی این صنایع به لحاظ محل استقرار است که در آینده نزدیک مشکلات جدی به لحاظ بحث‌های محیط زیستی و هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی برای کشور ایجاد خواهد کرد. در مقاله دوم این بخش، به این موضوع پرداخته شده است.

ج- تحلیل‌ها

فعالیت‌های تولیدی همواره در یک فضای امن اقتصادی رشد کرده و تداوم می‌یابند. هر گونه بی‌ثباتی از جمله بی‌ثباتی سیاستی می‌تواند فضای امن برای فعالیت‌های اقتصادی را برهم زده و منجر به کاهش و حتی تعطیلی فعالیت‌های اقتصادی گردد. در مقاله اول این بخش، تأثیر بی‌ثباتی سیاست‌ها بر فعالیت‌های تولیدی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

ترکیه از جمله کشورهای رقیب منطقه‌ای کشورمان به شمار می‌آید. این کشور در سال‌های اخیر تلاش کرده است در راستای نفوذ منطقه‌ای خود ارتباطات نزدیک اقتصادی با کشورهای همسایه ایران بویژه کشورهای قفقاز جنوبی ایجاد نماید. توسعه روابط ترکیه با کشورهای منطقه قفقاز جنوبی با توجه به ارتباطات اقتصادی ایران با این کشورها، می‌تواند تبعات برای امنیت اقتصادی کشورمان داشته باشد. در مقاله پایانی، تبعات امنیت اقتصادی توسعه روابط ترکیه با کشورهای قفقاز جنوبی تحلیل شده است.

لازم به ذکر است ماهنامه امنیت اقتصادی با تکیه بر مطالعات بین‌رشته‌ای و با در نظر گرفتن روابط و آثار سایر متغیرها، امنیت اقتصادی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. امید است مقاله‌های ارائه شده در افزایش اثرگذاری سیاست‌ها و ارتقای امنیت اقتصادی کشور مفید واقع شوند.